

KMETSKI LIST

Številka 12

Ljubljana dne 22. marca 1939

Leto XXI

Svetopolkovi klici svare

Evropa dobiva zopet novo lice in glasovi trdijo, da ta reorganizacijski proces še ni končan. Naj pride karkoli, naj bodočnost prinese še taka presenečenja, iz vsega kliče in bo klicala

Svetopolkova oporoka

Primeri o treh šibicah, ki so jih vsako posebej sprti Svetopolkovi sinovi lahko prelomili, a jih niso mogli več zlomiti, ko jim je oče ukazal, naj jih povežejo v butaro, v celoto, je vsakomur znana že iz ljudske šole. S tem je svojim sinovom umirajoči knez Svetopolk hotel pokazati moč sloge in gorje nesloge.

Zdi se, da slovanskim narodom nauk kljub svoji prepričevalnosti ni segel do srca. Zgodovinska senca nesloge spremlja slovanske veje skozi sto in stoletja kakor usodno prekletstvo ter jih ovira v razvoju in napredku. Komaj dosežena svoboda, ki bi lahko pomenila temelj procvita in neslutene razmaha, se zaradi nesloge zruši kakor stavba brez temeljev, o kateri v usodnem trenutku nihče ne more povedati, kaj bo nastalo iz ruševin.

Šiba božja

so nekoč slovanska ljudstva rekla hunske-mu kralju Atill. Danes bi isto ime lahko dali slovanski neslogi, ki golta s tolikimi žrtvami in krvjo priborjene sadove.

Prav ta ogroženost nam narekuje

vsestransko slogo

In res iskren, pošten sporazum, ki bo dal vsakemu svoje, a pri tem ne ruši in ne slabi skupnosti. Mi smo to naglašali že dolga leta, razvoj dogodkov pa zdaj naše klice v celoti potrjuje. Ako še ni prepozno, naj bi se v zadnjem trenutku odgovorni vzdramili. Kajti gorje tistemu, ki mu tuja roka reže kruh in ga tuja vrata bijejo po hrbtu. Sto in stotisoči naših bratov, ki so dali svoje najdražje, svoje življenje za našo svobodo, nas iz grobov role, naj varujemo dragoceno svetinjo, ki so nam jo priborili. Kako bomo odgovarjali pred svojo vestjo, pred zgodovino in pred pokolenji, ki nas bodo preklinjala, če tega klica ne bomo spoštovali in poslušali? Sramotno suženjstvo, hujše od same smrti, bo naš delež.

Kadar gori hiša

in se krog in krog že rušijo požgane stavbe, takrat pač ni več časa za to, da bi se prepirali, kdo in kam pojde gasiti. Vsakdo brez izjeme je poklican, da po svoji najboljši volji in iz vse svoje moči pomaga reševati, kar je le še mogoče.

Kakor v posameznem gospodarstvu, tako je tudi v širši skupnosti naloga posameznikov delati in reševati skupnost, ker le na ta način reši vsakdo tudi sebe in varuje svoje interese. Kdor pa misli, da sebe brani in da zastopa svoje koristi, če ruši skupnost,

se moti. Usodno slep mora biti, kdor tega še ne spozna. Na drugi strani pa mora biti še bolj slep tisti, ki ne vidi, kaj doseže skupnostna zavest.

Pri tem je treba upoštevati nekaj, brez česar je vsako javno delo brezplodno in jalovo.

Načelo pravičnosti

mora biti vodilna misel sporazuma med narodi in skupinami v vsakem narodu. Upoštevati je treba, da Slovani duhovno izvira-mo iz zadržnega duha in zadržne tradicije. V slovanski zadrugi kot socialni edinici je bilo načelo pravičnosti sveto in je volja sposobnega posameznika prišla tudi v skupnosti do popolnega izraza. S tem dejstvom kot temeljno važno potezo slovanske duševnosti mora računati vsak pameten in realen politik. Zato mora tudi delo za slogo in sporazum sloneti na načelu pravičnosti, medsebojnega spoštovanja in priznavanja vseh tistih pravic, ki so človeku in narodu svete.

Ako nam bo ta misel vodnica pri našem delu, potem se nam ni treba bati ne-uspehov. Po svoji vesti pa svarimo vse pred medsebojnim izigravanjem in pred puhlo be-

sedno modrostjo, ki je bila doslej dolga leta jugoslovanska značilnost in ni pomenila nič drugega kakor samo zavlačevanje najvažnejšega vprašanja. Vse modrovanje o pripravljanju pota je precej plehko in prazno, ko so vendar zahteve jasne in koncem koncev tudi nesporne. Nihče ne zahteva nič nemogočega in nič neizvedljivega.

Nevarno bi bilo, vnašati v naše življenje tuje metode in tujo miselnost. Ako smo v tisočletnem podjarmljenju znali ohraniti svojo samobitnost, nam mora biti ta pod svobodnim krovom toliko sveteljša. Kdor tega ne spozna in ne prizna, je ovira na potu do našega skupnega cilja in bi se moral, če ima kaj vesti, umakniti.

Čas hiti in dogodki nas vse prehitevajo. Narod nestrpno čaka odrešilne besede. Dovolj je bilo slepil in slepomišenja. Danes hočemo v slogi slišati samo eno:

Da je naš skupni dom složno urejen in obdan krog in krog od samih prijateljev.

Kdo je odrešenik, ki bo v težki uri z vso zavestjo odgovornosti imel toliko moči, da bo znal in si bo upal spregovoriti to besedo?

»Naši otroci so nam največja skrb, naš najdragocenejši ponos in rožnata nada naše svetle bodočnosti.«

(Nj. Vel. kraljica Marija)

Nekateri nujni predpogoji za sporazum

Pretekli teden so dijaki ljubljanskega vseučilišča storili sklep, da spričo stvari, ki se dogajajo po svetu, opuste vsa medsebojna trenja. Zavedajo se pač, da so pred njimi težke in odgovornosti polne naloge. Te naloge se ne dajo opraviti, če ni sloge.

Študenti so zbrani v društvih, ki so se vanje vsaj pretežno s v o b o d n o zatekli po svojih nazorih; nekateri so katoliško usmerjeni, mnogi demokratično, tretji socialistično, četrti tudi kako drugače.

Vrednost sklepa je dvojna: prva, ker izvira iz s v o b o d n e odločitve, druga, ker je utemeljena na ljubezni do celokupne domovine.

To, kar se dogaja med učeno se mladino v malem, in kar je vsaj začasno dozorelo do nekega sporazuma — ravno to pa je v celi državi najglavnejša reč. Sama vlada razglasa, da hoče pripraviti pot sporazumu. Gotovo ni stvar tako preprosta, kakor je preprosta na mali univerzi, toda nje rešitev je vezana na nekatere zelo enostavne predpogoje. Ti pa so take nature, da sporazum brez njih sploh ne more biti niti začet, kaj šele domemben in potrjen.

Kjer se več skupin med seboj o nečem dogovarja, je treba najprej vedeti, kdo je upravičen nastopati in v imenu koga.

Samo kdor zanika načelo svobode in načelo svobodnega izražanja misli, samo ta more že vnaprej odrediti samovoljno one, ki naj bodo predstavniki določene enote. Sporazum med sa-

mosilniki veže le nje same. Ker pa gre za sporazum med množicami ljudi, ki v potu obraza grebljejo iz trde skorje zemlje svoj bedni kruh, je razumno, da se tem mora dati možnost izbiranja predstavnikov.

In nihče drug, temveč le ti morejo zavezati narod.

Srbski del naroda je izgubil voditelja, ki je bil po prvih volivnih objavah določen zanj. Hrvatje so ostali verni dr. Mačku. Vsi skupaj pa smatrajo danes, da naj se preizkusi ljudska volja v svobodnem, demokratičnem oblikam ustrezajočem ozračju. Dr. Maček je že pri zadnjih volitvah dobil največ in je zato možno, da v prihodnje dobi manj. Toda zvest svetemu načelu spoštovanja ljudske volje radevolje pristaja na ponoven preizkus zaupanja. Srbi hrepene po obnovi časov, ko so bili vzor svobodoljubne ljudske države. V tako Slovenijo in takšno Jugoslavijo so uprte tudi oči nas Slovencev.

Kdor si prisvaja pravico, odločati o veliki stvari sporazuma brez pooblastila, koplje grob sporazumu, predno se je rodil. Nanj bomo kazali kakor vzročnika posledice, ki jih vseučiliška mladina v svojem poštenem domoljubju želi odvrniti.

Pot zvijače in ohranitve majhnih strankarskih ciljev pa naj ostane prihranjen ljudem, čijih računi so usmerjeni drugam in čijih delo ni namenjeno temu, za kar je padel Veliki Kralj.

S. G.

Kdo je krivec?

Ni mi dolžnost obtoževati tega ali onega, vendar sem takoj sklenil v našem glasilu vprašati, kdo je krivec, da so ljudje na podeželju tako informirani, ter sprožiti vsaj na papirju misel, kako pomagati temu gorju.

Da, kdo je krivec? Dobro nam je znano, kdo prinaša novice naši vasi. Tedensko časopisje v največji meri. Torej potrkajmo na ta vrata, pa bomo videli, če je tu kaj napačnega. Po mojem mnenju bi tu navedel samo svoje poglede v to zadevo.

Vsi naši razširjeni tedniki so politično po-barvani. Še več, naravnost razdeljeni so v dve skupini, če se ne motim, po nekem listu sodeč v skupini jugozapada in bližnjega vzhoda. Mislim, da ni preveč, če si odkrito povemo in priznamo, da je ta ugotovitev bila zlasti zadnje čase mnogokrat potrjena. In če vzamemo, da je list, kateri je razdelil naše časopisje v ti dve skupini, bodimo iskreno prepričani, da ni imel nobene dobre besede za nasprotno plat. Začela se je neusmiljeno in nepremišljeno napadati druga skupina. Ali je to krivec? — Ne samo časopisje, nego tudi ljudje so se razdelili v dva tabora, v »našec« in »nenašec«. Torej v prave in neprave, ali če vzamemo zopet v »desne« in »leve«. Zakaj vse to? Interes stranke, interes golovih ljudi je bil, da morajo biti ljudje razdeljeni, da mora v ljudeh vladati nesloga in da se morajo ljudje tudi radi jasnih vprašanj tožariti in živeti v sovraštvu.

Prešli smo tako kakor valovje brez cilja iz enega idejnega ali političnega vprašanja splošnosti na osebne zadeve posameznikov. Za to vidim

velikega krivca ravno v časopisju. Imel sem priliko, da sem prebiral časopisje drugih narodov, vendar tam nisem opazil mastno napisanih naslovov o narodnih izdajalcih, izkoreninjenih, izvržkih itd. kot sem jih nešteto videl ravno pri nas.

Mislim, da je to razdiralno delo gnusno, ker pogubno vpliva na nepoučene bralce političnih listov in lističev. Nevešč čitatelj mora zasovražiti obe strani. Če pa beseda nanese o slogi in moči, katero si je s slogo priboril drug narod, čuti nehoti nekako privlačnost do njega ter gleda tudi nam sovražne pokrete kot nekaj vzvišenega, pa čeravno mogoče slutiti, da tudi tam nekdo ovira, da se nesloga ali napadanje ne more razviti kakor pri nas.

Seveda bi se dalo o tej stvari razpravljati in mnogo mnogo pisati, toda časi nas prehitujejo. Zato pa proč s strankarstvom. Proč z deljenjem ljudi, ko je sloga in skupnost celote najbolj potrebna!

Kdor še naprej dela stare grehe, ta je krivec in ta je odgovoren za mogoče težke posledice, ki se bodo bridko maščevale nad vsem našim narodom!

Malo nas je v naši Jugoslaviji, komaj dober milijon. In milijon enoten pa le pomeni mnogo, razdeljen in sprt pa — nič! Ob 12. uri rotimo: Pamet in previdnost! Pozabimo vse slabo, krenimo iz stranskih potov in prepadov na ravno cesto sloge, ki nas lahko tesno poveže v skupni državi Jugoslaviji, katera složna lahko kljubuje, dočim nesložno utesne zadeti zla usoda!

Letos položaj nikakor ni zavirljiv. Zato je kupčija precej slaba in zato tudi doma jajca hitro nazadujejo.

V Italiji je tekom zadnjega tedna padla cena povprečno od 474 na 424 lir (997 dinarjev) za 1000 komadov. V gornji Italiji je nazadovala cena od 413 na 382, v južni Italiji pa od 515 na 466 lir. Cene so letos res nekoliko višje kot lani ob tem času, to pa je pripisati dejstvu, da primanjkuje krme za perutnino.

V Angliji cene ravno tako nazadujejo, ker so dovozi veliki, posebno iz Danske in Holandske. Danes se lahko dobi v Londonu dovolj blaga po 57—59 šilingov (735—760 dinarjev) za zabojo. V Franciji je trg prenasiten z blagom, vsled česar so cene ponovno padle. Povprečno stane v veletrgovini 1000 komadov lepih jajc 548 frankov (658 dinarjev).

Tudi v Nemčiji in Svicu so cene nizke, zaradi česar za naš izvoz trenutno ni ugodnih izgledov in so seveda tudi na domačih trgih jajca za ta čas nenavadno poceni.

Kmetska nada

Ali se boš kedaj zasmejala sreča... trpečemu človeku?

Prav gotovo — toda šele tedaj, kadar bo prišlo splošno spoznanje in kadar bo kmetski človek vzel svojo usodo v svoje roke!

...sreča se ti smehlja...

Komu neki? Tebi vendar, dragi kmet, ki se boš kmalu kopal v papirni poplavi današnje dobe. Ali nič ne čutiš, da ti pripravljajo zopet nove papirne pošiljke, ker stare premalo vžgejo! Staro je nekam preveč okostenelo, negibčno in ne dosega zaželenih uspehov. Da, prav zares, srečni pa smo mi kmetski ljudje! — saj nam vendar razni prijazni ljudje pišejo časopise za vse panoge življenja! In kako toplo pišejo! Tako mehko in pristržno teče beseda, da se človeku zdi, prav zares, te besede pa so se porodile v samih solzah! Našemu kmetu se mora res toplo storiti pri sreči, ko čita o toliki brezmejni

ljubezni, o tolikih dobrotah in pristrčnosti, samo vprašati se mora: Kje je vendar toliko usmiljenih in dobrosrčnih ljudi! Toda — kaj se je zgodilo? Pred nekaj dnevi je staro rebro »Domo-ljub« zabeval o splošni nezadovoljnosti. Imel sem občutek, da so naši kmetski ljudje sami nergači in prekucani. ko sem bral levite. Kako vendar morete biti kljub dobrotam nezadovoljni?! Kljub tolikim toplim in pristrčnim besedam jamrate in tarnate, ko nekateri skrbijo in pretočijo toliko solz pri pisanju v tolažbo. Ali ti kmetski človek nič ne daš na prijazno besedo. O, kmetski človek! — saj ti vendar dobrosrčni ljudje pišejo celo v medenih in mlečnih črkah!

Izvoz živine v Italijo

Lani je Italija zaradi slabe letine prepo-vedala uvoz goveje živine, da bi se do nove letine krme klala v Italiji le domača živina. Ze takrat je bilo napovedano, da bo spomladi uvoz živine v Italijo zopet obnovljen.

Ta italijanski ukrep je povzročil občutno zmanjšanje našega izvoza goveje živine v Italijo, kar je glede na važnost italijanskega tržišča povzročilo občutno zmanjšanje celotnega našega izvoza živine. Medtem ko je Italija še leta 1937. uvozila 54.000 glav odrasle goveje živine, je lani ta uvoz padel na 13.000 glav. Uvoz mlade živine pa je nazadovao od 16.000 na 11.000 glav, uvoz telet pa od 32.000 na 10.000 glav. Najbolj je to nazadovanje uvoza občutila Jugoslavija. Občutno se je zmanjšal tudi italijanski uvoz svinj, ki se je skrčil od 41.000 na 2600, medtem ko je uvoz konj nazadovao le od 6480 na 4870 glav.

Kakor poročajo iz Reke, je med našo in italijansko delegacijo že prišlo glede uvoza do načelnega sporazuma, in sicer najprej za uvoz goveda v svobodno reško cono, kakor tudi v notranjost Italije. Po tem sporazumu bomo že v drugi polovici tekočega meseca pričeli izvažati v reško svobodno cono tedensko po 100 glav goveje živine; to število se bo pozneje povešalo na 200 glav tedensko. V notranjost Italije pa bomo zaenkrat izvažali na teden 200 glav goveje živine in se bo pozneje to število povečalo na 500 glav. Enak sporazum bo sklenjen tudi za izvoz telet in svinj.

Politika gospoda Tise in Slovaška

Slovaška je gospodarsko pasivna dežela. V okviru češkoslovaških financ je Slovaška mnogo več prejemale kakor pa je prispevala k skupnim državnim stroškom. Po uradnih podatkih so znašali državni dohodki v prvih 17 letih 210'8 milijard češkoslovaških kron. Od teh dohodkov pa je odpadlo na Slovaško samo 24'8. Od skupnih izdatkov 218'9 milijarde Kč. je odpadla na Slovaško 34'3 milijarde Kč. Torej so prispevali Čehi za Slovaške 9'5 milijarde Kč. Kdo bo sedaj plačeval za Slovaško se dr. Tiso ne sprašuje.

Važnejša radio predavanja

Nedelja, 26. marca. 17.: Spomladno zatiranje škodljivcev in bolezni na sadnem drevju. 19'30: Narodni pokret v Dalmaciji (1860—1870).

Ponedeljek, 27. marca. 18.: Paberki iz vsakdanjega zdravstva. 18'40: Umetnost v Ptuj.

Torek, 28. marca. 11.: Zdrava in lepa pokončna telesna drža — ponos in odlika človeka. 18'40.: Oblikovanje človeka. 19'30.: Slovenska kmetska hiša. 18'40.: Zavarovanje in zaščita poljedelskega delavstva.

Cetrtek, 30. marca. 19'30.: Predavanje Sokola kr. Jugoslavije.

Petek, 31. marca. 18.: Jedilnik za april in za Veliko noč. 19'30: Korčula, kraj sonca, morja in lepote.

Sobota, 1. aprila. 20.: O zunanji politiki.

Vinogradniške zahteve

Na vsedravnem vinogradniškem kongresu v Vrhu (dunavska banovina) so zborovalci zlasti zahtevali, naj država zaščiti in pomaga siromašnim vinogradnikom pred trgovsko špekulacijo z njihovim vinom. Svoje želje in potrebe so izrazili v posebni resoluciji, ki vsebuje predvsem naslednje zahteve. Zmanjša naj se proizvodnja vina, izvede naj se skrčenje proizvodnih stroškov, poveča naj se konzum vina in poveča tudi izvoz vina.

Za izvedbo teh zahtev so vinogradniki predlagali niz ukrepov, kakor ukinitve trošarine, ustanavljanje državnih tovarn modre galice in sredstev proti boleznim in škodljivcem vinske trte, znižanje zemljarine za vinograde, propagando za uporabljanje vina kot narodne pijače.

Kongresa sta se udeležila tudi trgovinski in gospodarski minister. Slednji je obljubil, da bo z vsem svojim vplivom skušal doseči uresničenje vinogradniških zahtev.

Kmetski dolgovi

Z amandmanom je vnešenih nekaj sprememb v uredbo. Tako se odslej računa 8 hektarjev gozda kot 1 hektar zemlje. Doslej je uredba določala 50 hektarjev orne zemlje kot najvišjo mejo za kmetsko zaščito. Proizvajalne zadruge se smatrajo za denarne zavode. Važnih je tudi nekaj drugih določb, ki se v glavnem tičejo postopanja sodišč in Agrarne banke. V kolikor se kdo zanima, dobi lahko podrobna pojasnila v uradni objavi.

Zakaj padajo cene jajc

Letošnja izredno mila zima ima za posledico tudi padanje cen na trgu z jajci. Kokoši dosti bolj nesejo kakor v mrzlih zimah, zato je jajc dovolj na vseh tržiščih in inozemstvo omejuje uvoz. Ker je blaga dovolj, so seveda cene nizke.

V takih razmerah čas ni posebno ugoden za izvoz naših jajc. Prejšnja leta so ob tem času bile velike množine jajc, zlasti iz severne Slovenije v inozemstvo in blago se je dobro prodalo.

Doma in drugod

Državni proračun

Po izglasovanju proračuna in finančnega zakona v narodni skupščini sta bila oba predloga izročena senatu v razpravo. Finančni odbor senata, ki mu predseduje bivši finančni minister g. Dušan Letica, je svoje delo končal. Pričela se je razprava o proračunu v plenumu senata in bo predvidoma trajala teden dni.

Važna konferenca v Zagrebu

Preteklo sredo se je vršila v Zagrebu v pisarni dr. Vl. Mačka politična konferenca, ki so ji prisostvovali dr. Vl. Maček, inž. Avgust Košutić, dr. Albert Kramer, Večeslav Vilder in Sa-va Kosanović.

Seja vodstva JNS

V soboto 25. t. m. se vrši v Beogradu seja širšega odbora Jugosl. nacionalne stranke.

Zbori JNS

V nedeljo 12. marca sta se vršila v Črni pri Prevaljah občna zbora star. in omlad. org. Jug. nac. stranke. Na zborih sta poročala Milan Mravlje in Bogdan Pušenjak. — V Vevčah se je vršila seja odbora za občino Dobrunje. Prisostvoval ji je Milan Mravlje.

Poprava krivic

V petek preteklega tedna je obiskala deputacija senatorjev JNS predsednika vlade g. Dragišo Cvetkovića. V deputaciji so bili predsednik senatorskega kluba JNS Krsta Radovanović, dr. Albert Kramer in dr. Nemec. Med predsednikom vlade in deputacijo je trajal dolg razgovor o politiki vlade. Delegati senatorskega kluba JNS so opozorili v razgovoru predsednika vlade na to, da se njegove odredbe glede poprave v volivni borbi storjenih krivic še ne izvajajo povsod. G. predsednik Cvetković je dejal, da mu je to deloma že znano, da pa je trdno odločen, popravo krivic iz volivne borbe izvesti v vseh pokrajinah države. Izdal je že naredbo, da se takoj brišejo vse policijske denarne in zaporne kazni ter ustavi njihovo izvrševanje in izterjevanje, v kolikor so bile te naložene v zvezi s političnimi dogodki. Kar se tiče državnega uradništva, bo sam vodil evidenco o popravljanju storjenih krivic.

Senator dr. Kramer je nato še obširno razpravljal s predsednikom Cvetkovićem o posebnih političnih prilikah v Sloveniji in med drugim opozoril tudi na cenzurno prakso. Predsednik vlade je zagotovil dr. Kramerju, da bo upošteval tozadevne njegove pritožbe in odredil primerne ukrepe.

Povišanje davkov

S prvim aprilom se bodo povečali davki za okrog 23 odstotkov. Prav tako bo povišana 1. aprila železniška tarifa in trošarina na kavo.

Nov zakon o hmelju

Med drugimi pooblastili je prejel kmetijski minister v letnem finančnem zakonu tudi pooblastilo, da izda uredbo z zakonsko močjo, s katero bo uredil stabilizacijo površin hmeljskih nasadov, predpisal prisilno organizacijo hmeljarjev ter določil predpise za trgovino s hmeljem in za znamkovanje hmelja.

Dve stališči

Dr. Maček in zedinjena opozicija postavljajo za pogoj bodočega sporazumevanja, preureditve države in rešitve hrvatskega vprašanja demokratične politične zakone, ki naj zajamčijo svobodo govora in zborovanja, svobodo tiska in tajne, proporcionalne volitve, ki naj jih izvede vlada, sestavljena iz vseh onih političnih strank, ki hočejo sporazum s Hrvati.

Zahteve dr. Mačka in zedinjene opozicije so sedaj že tako jasne in za vsakogar razumljive,

da bodo morale končno prodreti. Kajti brez svobodnih državljanov in brez svobodno izvoljenih poslancev ne more biti nobenega sporazuma, temveč samo diktat. Sedanji predsednik vlade je pa zavrgel Stojadinovićevo diktaturo in se postavil na stran svobode, demokracije in sporazuma. Diktatura je pokazala, da vodi v propast, zato je svoboda edina rešitev in izhod.

† Dr. Fr. Kovačič

V Mariboru je umrl vzoren rodoljub in ugleden znanstvenik, prelat dr. Fr. Kovačič.

Pokojni je bil po rodu iz Veržej. Solal pa se je v Varaždinu in Zagrebu. Spadal je v tisto vrsto duhovnikov, ki je poleg svojega dušnopastirskega poklica visoko dvigal tudi narodno zastavo.

Po besedi in dejanju je bil Slovan, kar veje iz premnogih njegovih spisov, poleg tega pa vzoren Slovenec in rodoljub. Kot navdušen Jugoslovan se je zavzemal za čim najožje stike z brati Hrvati in Srbi.

Vzornemu duhovniku, idealnemu narodnemu in kulturnemu delavcu ohranimo vedno časten spomin.

„Pravnik“

organizacija slovenskih pravnikov je obhajal v nedeljo 50 letnico obstoja. Ob tej priliki je bilo društvo odlikovano z redom sv. Save II. reda.

Sprememba o zaščiti denarnih zavodov

Pravkar je izšla sprememba uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njih upnikov z dne 23. novembra 1934. Po tej izpremembi imajo denarni zavodi sestaviti razporede za izplačila upnikom tako, da v prvi vrsti izplačujejo vloge do 20.000 din, v kolikor se ugotovi, da gre za izseljenske vloge. Določila o prvenstveni napravi razporeda za upnike do 10.000 din ostanejo torej še nadalje v veljavi. Nadalje se doda uredbi v čl. 20. pri odstavku 3. še dodatek: Prvenstveno se morajo izplačevati oni vlagatelji, katerih vloge izvirajo iz dela v izseljenstvu.

Visokošolska mladina koraka naprej

Spričo mednarodnih dogodkov se je visokošolska mladina slovenske univerze v Ljubljani združila v skupno akcijo in izdala tale proglas:

»Težki svetovno-politični položaj, v katerem se je preko noči znašel ves svet, posebno mali narodi, nas je združil v enoten akademski narodni blok, da s tem dokažemo svoje neomajno narodno in državno zavest.

Združeni akademiki Aleksandrove univerze stojimo na stališču, da je edino močna, na podlagi enakosti narodnih pravic Slovencev, Hrvatov in Srbov urejena Jugoslavija izključni okvir, v katerem moremo in hočemo živeti narodno in državno življenje.

Združena slovenska akademska mladina Aleksandrove univerze slovesno izjavlja, da se v interesu narodne solidarnosti odreka vsem medsebojnim trenjem.

Proglas so podpisala vsa društva ljubljanske univerze.

Kaj praviš?

»Slovenski gospodar z dne 15. t. m. takole govori o naši zakonodaji:

»V naši zakonodaji se res dogajajo čudne stvari. Namesto da bi zakonodaja vzela za izhodno točko vse to, kar je narodu sveto, je povzela to, kar ni izraz čustev vsega naroda, marveč samo nekaterih posameznih ljudi.

Ali je tudi tako pisanje pripravljeno pota za sporazum, o katerem zadnje čase ve toliko povedati časopisje iz »Gospodarjevih voda«?

Mariborski »Večernik« razpravlja o raznih vzrokih, ki so pripeljali do razpada Češkoslovaške, in pravi v članku z dne 15. t. m. med drugim tudi, da slovaška »dolgoletna politična pasivna rezistenca in kolaboracija z ljudmi, ki niso bili samo sovražniki Čehov, ampak tudi izdajalci svojega lastnega slovaškega naroda, je vzbujala pri Čehih upravičeno bojazen ne samo za obstoj države, ampak tudi za svobodo Čehov in Slovakov skupaj. Razen tega so zavladatale nad Slovaki reakcionarne sile, tuje ne samo progresivnim Čehom, ampak tudi vsej evropski sodobnosti. Slovaški klerikalizem, zagrizen in netoleranten, je moral biti nesimpatičen vsem v državi brez razlike narodnosti, ki se mu po svoji duhovni usmerjenosti niso mogli podrediti. Ta klerikalizem je obljubljal že pred doseženo avtonomijo odpravo vseh svoboščin prepričanja, ko pa je po doseženi avtonomiji tudi dejansko zavlada nad Slovaško, je napravil iz nje žalostno karikaturu bivše Dollfusove in Schuschniggove Avstrije. S samo brutalno intolanco je zatrl vsa gibanja, vsa društva in vse liste, ki niso trobili v njegov rog.

»Delavska pravica«, glasilo krščanskih socialistov, je objavila v zadnji številki članek, v katerem podaja obračun borbe s fašistično organizacijo Zveze združenih delavcev župnika Križmana. Pod naslovom: »Da: Kaj pa sedaj?« pravi med drugim »Delavska pravica«:

Kakor od kraja, tako trdimo še danes, da je bil vsak kamen, vržen na nas, delo sovražnih rok. Da so pa namen, razbiti to delavsko enotnost, na zunaj zamaskirali, je bilo treba na široko govoriti o stvarih, za katere bodo ljudje bolj dovzetni. Tako je bilo treba najprej reči: niso dovolj krščanski, ni jim do papeških okrožnic, za krščanske socialiste se imenujejo. In vse to je bilo dovolj, da so začeli metati naše skupine iz prosvetnih domov, da je bil Zumer, naš načelnik, in z njim še marsikdo, ki je imel svojo družino posvečeno Presvetemu Srcu, manj katoliški od širokoustnega obrekovalca. In tisk! Vse, kar je bilo naklonjeno ZZD, je bruhalo ogenj na nas! Od »Na mejah« mimo »Gorenjca«, vse do tiskovne centrale, misijonskih Grobelj pa do rajne »Fronte«, vse je pljuvalo na nas pod imenom »pravega gibanja«, borbe za »katoliška načela« in obrambe »slovenske in katoliške skupnosti«, in vrh tega še za »dobrobit delovnega ljudstva!

Oster očitek

Indijski kongres, ki je te dni zasedal, je med drugim ostro obsodil angleško politiko, češ da je omogočila vse fašistične uspehe v Evropi.

Kaj se godi po svetu

Češkoslovaška

S presenetljivo naglico se je zopet spremenil obraz Evrope. Češkoslovaške republike ni več. Pokopala jo je notranja nesloga in izdajstvo ljudi, ki niso znali ali niso hoteli razumeti časa in nalog, ki so jim bile poverjene.

Po odcepitvi Sudetov lani v decembru se je zdelo, da si bo okrnjena republika kmalu opomogla. Velesile so obljubile, da bodo jamčile za varnost in nedotakljivost novih češkoslovaških meja.

Vse to — kakor se je izkazalo — ni moglo zavreti notranjega razkroja. Pod krinko borbe

Enodnevni prezident podkarpatske vlade monsignor Vološin, ki je pred Madžari in ljudsko hvaležnostjo pobegnil v Romunijo.

za avtonomijo Slovaške in Podkarpatske Rusije so temne sile kakor strupeni črvi izpodjedale življenjsko silo mlade republike. Razdiralni duh patra Hlinke je metal svojo smrtno senco na nesrečno slovaško in ukrajinsko zemljo ter pod vodstvom ljudi, o katerih bo brez dvoma zgodovina izrekla pravično sodbo, preslepil ljudstvo, da mu je podleglo. Slovaška in Podkarpatska Rusija sta dobili vsaka svojo avtonomijo. Avtonomni slovaški vladi je predsedoval gospod dr. Tiso, podkarpatski gospod Vološin. Oba sta smatrala za svojo prvo in največjo dolžnost blazno in divje preganjanje Čehov in češkega življa. Dejansko so dobile vso oblast v roke Hlinkove garde, po tujem vzoru organizirane in oborožene trope, ki so strahovale oba zbegana naroda. Začeli so se neredi, gospodarsko pa sta bili obe novi državi nesposobni za življenje.

Na eni strani so mnogi nestrpno samo čakali, kdaj se jim ponudi ugodna prilika, da pograbijo plen, na drugi pa so hlinkovci vedno bolj glasno zahtevali razkoso republike v samostojne države, češ da se hočejo »z ramo ob rami borili z nemškimi brati«¹ proti Čehom.

Kaj je to rodilo, je znano. Slovaška in Podkarpatska Rusija sta se odcepili od skupne domovine, Nemčija pa je zasedla Češko in Moravsko ter Slovaško, medtem ko je Podkarpatsko Rusijo zasedla Madžarska. Vološin je moral pobegniti, dr. Tiso pa je še po neki milosti prezident državnice, ki je samo nemški protektorat.

Velesile

tega akta niso priznale. Protestirali sta Anglija in Francija, oglašata se Amerika in Rusija. Če-

škoslovaški konzuli so v teh državah ostali na svojih mestih, Amerika pa je celo uradno priznala

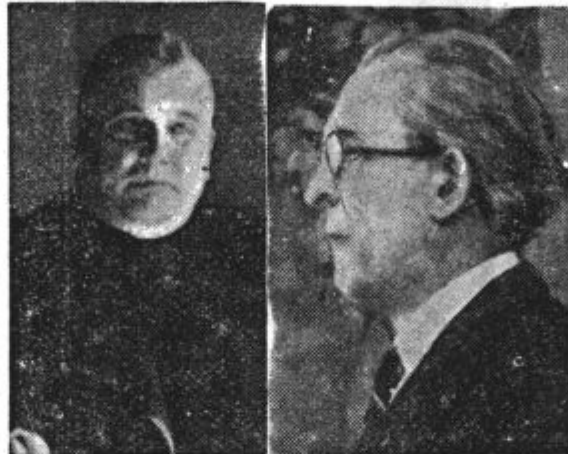
emigrantski češki odbor

z dr. Benešem na čelu.

Hkratu je Amerika pri uvozu nemškega blaga povišala carino za 25%.

Rusija

je po svojem zunanjem ministru (komisarju) Litvinovu na nemško obvestilo o zasedbi Češke odgovorila z daljšo noto, v kateri zavzema do teh dogodkov enako odklonilno stališče kakor Anglija in Francija.

Levo: dr. Tiso, mož, ki ga bo pomnila slovaška in svetovna zgodovina zaradi njegovih dejanj. Desno: prof. Tuka, Tisov pomočnik, ki je v — boju proti Čehom pomagal klicati — nemške brate na pomoč. Zdaj sta oba to pomoč dosegla, kaj pa še pride, bo povedala bližnja bodočnost.

Francija

je v posebni noti naglasila, da vlada francoske republike smatra dejstvo, da je nemška vlada svojo akcijo usmerila proti Češkoslovaški, kot flagrantno kršitev duha in besede sporazumov,

General Gajda, vodja čeških fašistov, bo zdaj vodil — Čeha v Nemčiji.

podpisanih v Monakovem 29. septembra 1938. Okoliščine, v katerih je bil upravitelj češkoslovaške republike vsiljen sporazum z dne 15. marca, ne opravičuje v očeh vlade francoske republike stanje dejstev, registrirano s tem sporazumom. Francoskemu veleposlaniku je čast obvestiti nemškega zunanjega ministra, da vlada francoske republike ne more pod temi pogoji priznati legitimnosti okupacije češkoslovaškega ozemlja, ki jo je izvršila Nemčija.

Anglija

ta kisto ne odobrava usodnih dogodkov, kar je posebno jasno razvidno iz govora angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina, ki je med drugim dejal, da je on in s njim ves bri-

tanski narod razočaran. Saj je Hitler v Monakovem izrecno izjavil, da je to (namreč Sudeti) poslednja nemška teritorialna zahteva v Evropi in da ne želi Čehov v svojih mejah.

Chamberlain je končno naglasil:

»Ne verjamem, da bo kdor koli dvomil o moji iskrenosti, če rečem, da je malo stvari, ki jih ne bi žrtvoval miru na ljubo. Toda nekaj je, kar moram iz tega izvzeti: to je svoboda, ki smo jo uživali stoletja in ki se ji ne bomo nikoli odpovedali. Okoliščina, da mislim, da moram ravno jaz podati takšno izjavo, lahko danes služi za merilo, ki bo pokazalo, kako zelo je omajano zaupanje, ki se je že začelo pojavljati in ki bi, če bi se ohranilo še letošnje leto, vrnilo Evropo v zdravo in varno življenje.«

Dosedanji romunski notranji minister Calinescu je po smrti patriarha Mirona postal predsednik romunske vlade.

Konferenca velesil

Zaradi zasedbe Češkoslovaške, je Anglija povabila francosko, ameriško in rusko vlado na konferenco štirih velesil, na kateri bodo sklepali, kakšno stališče naj zavzamejo glede poslednjih dogodkov v srednji Evropi. Kakor poročajo, je ruski komisar za zunanje zadeve Litvinov že pristal na povabilo, da pride v London, prav tako pa je pritrdilno odgovorila tudi vlada Zedinjenih držav. Da se bo Francija odzvala temu pozivu, se smatra za samo po sebi umevno, ker postopata Anglija in Francija v svoji diplomatski akciji sporazumno.

Kaj hoče Nemčija od Romunije

Po francoskih vesteh predlaga Nemčija Romuniji tole: 1. Naj postopno opusti svojo industrijo, v kateri da je itak pretežno zastopan tuj kapital. Pospešuje naj pa svoj agrarni razvoj. 2. Vse poljedelske pridelke, kolikor jih sama ne potrebuje, naj izvažajo prvenstveno v Nemčijo. 3. Po sprejemu teh dveh predlogov ji Nemčija jamči nedotakljivost in samostojnost.

Baje je Romunija te predloge odklonila, hkrati pa so s sodelovanjem vseh strank brez razlike ustanovili v Romuniji narodno koncentracijo z imenom »Romunska sveta zveza«¹.

Nemci resničnost teh vesti zanikujejo in trdijo, da gre le za čisto navadna trgovinska pogajanja, vendar so v Romuniji vpoklicali — 10 letnikov rezervistov 3. armadnega zbora pod orožje.

Kmetje, obrtniki in podeželski delavci! Zahtevajte v vsakem gostilniškem lokalu, kamor zahajate in dajete zasluzka, "Kmetjski list"!

Kmetska mladina

Sv. Bolfenk pri Središču

Lepe sončne nedelje 5. marca t. l. so se v gostoljubni Zdravčevi hiši zbrali kmetski fantje in dekleta k 9. rednemu občnemu zboru tukajšnjega Društva kmetijskih fantov in deklet. Številni člani in članice so z zanimanjem sledili poročilom društvenih funkcionarjev, ki so bila z odobravanjem sprejeta. Društvo je to leto imelo 7 sej, 17 sestankov, 3 igre, 3 izlete, praznik žetve, kolesarsko dirko, srečolov in 3 predavanja. Pri volitvah je bilo z vzklikom izvoljeno sledeče vodstvo: predsednik Joško Tomažič, podpredsednik Branko Zabavnik, tajnik Ivan Štampar, namestnik Peter Puklavec, blagajnik Matija Čurin, namestnik Ivan Flegerič. Odborniki: Mimika Novak, Franc Mlinarič, Dušica Kolarič, Martin Čurin, Micika Zabavnik, Lojzika Lukman; namestniki: Janez Kolarič, Franc Škripec in Janez Zorec; knjižničarka Vida Zdravec; nadzornika: Albin Zabavnik in Franjo Puklavec. Potrjen je bil v jeseni sestavljen minimalni delovni načrt, katerega bo pomnoženo članstvo gotovo v polni meri izvedlo, v prepričanju, da bo naše nesebično delo končno uspelo in prineslo naši vasi lepšo bodočnost!

Frankolovo

Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet ima v nedeljo dne 26. marca 1939. ob 9. uri dopoldan pri tov. Šnablu svoj redni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Pozivamo vse tovariše in tovarišice, da se občnega zbora polnoštevilno udeležijo. Razpravljala se bodo razna važna vprašanja, zato ne izostanite.

Orla vas

Vabilo na 13. redni občni zbor Društva kmetijskih fantov in deklet v Orli vasi, ki se bo vršil v soboto dne 25. marca 1939 ob 2. uri popoldan v društveni sobi tov. Kajtnerja. Letošnje leto je zelo važno, za vse člane udeležba obvezna.

Muhaber

Tudi pri nas se gibljemo kolikor se najbolj moremo. Redni občni zbor smo imeli dne 5. marca t. l., ki je pokazal, kako globoko je pri nas usidrana kmetijsko-mladinska ideja. Za predsednika je bil izvoljen tov. Franc Potočar, podpredsednik Alojzij Turk, tajnik Stanislav Tušar, tajnikov namestnik Ančka Potočar, blagajnik Anton Potočar, namestnik Anton Vrček. Odborniki so: Alojzij Potočar, Jože Kraševac, Jože Brodnik, Matija Cvetan, Angelca Bučar, Anton Šetina; nadzornika sta Jože Petrič in Ciril Osterman.

V nedeljo dne 26. marca bomo imeli »Gubčevo proslavo« pri tov. Potočarju. Mi korakamo počasi do končne zmage.

Duplje

Društvo kmetijskih fantov in deklet igra dne 26. marca t. l. ob 3. uri popoldan v gasilski dvorani v Dupljah igro »Domen«.

Vabimo vse prijatelje kmetijske in delavske mladine, da se naše prireditve v obilnem številu udeležijo. Igra »Domen« je vzeta iz kmetijskega življenja in bo nudila vsakemu prijetno in poučno razvedrilo. Krepko naprej.

Šmartno ob Savi

Društvo kmetijskih fantov in deklet Šmartno ob Savi je dne 10. marca 1939. imelo svoj V. redni občni zbor. Ob petletnici svojega obstoja je kmetska mladina disciplinirano dokazala, kaj vse se je že naučila od tega nad vse potrebnega pokreta. Dokazala je močno voljo in

nezlomljivo voljo v borbi za naše skupne kmetijske cilje. Po poročilih funkcionarjev, ki so bila brez dvoma zelo plodonosna, so sledile volitve odbora. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik tov. Kačar Franc, podpredsednik Bolta Janez; tajnik Tavčar Franc, blagajnik Dovč Ani. Odborniki so sledeči: Dimnik Franc, Semraje Ani, Kačar Fani, Dolničar Francka, Dovč Ivan, Marn Ivan. Sledile so še volitve ostalih funkcionarjev. Občni zbor je v celoti potekel zelo disciplinirano in pokazali smo, kako je treba urediti vsako naše društvo, ako hočemo priti do cilja, po katerem že tisočletja hrepenimo. Pozno v noč smo se veseli razšli, zadovoljni nad svojim uspehom.

Očeslavci

Ustanovni občni zbor Društva kmetijskih fantov in deklet v Očeslavcih se vrši v nedeljo dne 26. marca t. l. ob 10. uri dopoldne. Na občnem zboru bo v imenu Zveze poročal zvezin tajnik tov. Ivan Nemec.

Vsi člani in članice, ki so se vpisali, naj pridejo polnoštevilno. — Janko Mlinarič, Janko Močnik.

Dopisi

Mirna

Pred leti se je gradila ban. cesta iz Mirne proti Tihaboju. Lep kos te ceste je že preložen in izvršen, drugo pa še čaka. Pozivamo lokalne funkcionarje, da se malo bolj potrudijo, da se začne že končno to prepotrebno delo graditi.

Tudi cesta Mirna—Ševnica še ni končana, kar pa bi bilo lahko, če bi se malo bolj potrudili. Brezposelni tavajo žalostni okrog in si ne vedo pomoči. Javna dela so pa tako malenkostna, da jih ni imenovati. Vas Zabrdje nujno potrebuje perišče in perivnike, kljub prošnji obč. odbor ne mara tega uvideti. Uboge vaške žene in dekleta pa morajo ob vsakem letnem času stati skoro do kolen v vodi, kadar perejo perilo.

Občinski funkcionarji, zganite se!

Javno vprašamo, zakaj se občinski stroj uporablja za stvari, ki niso v korist vsem občanom. Zakaj se dela med občinskimi uslužbenci razlikuje? Na Trbincu je nova gostilna. Kdaj bodo prostori ogledani? Pravijo, da je bodoči županski kandidat izjavil, da bo vse gostilne odpravil kakor tudi trošarino. Namesto gostilen bode pa ustanovil točenje pod vejo (pušelšanke).

Kljub temu, da je Mirna elektrificirana, je še vedno v temi. Pred desetimi leti, ko še ni bilo ban. elektrarne, je bila pa javna razsvetljava odlična.

Nova knjiga

Nova knjiga o kmetijstvu. Kmetijska zbornica je izdala II. knjigo »Za izboljšanje življenjskih pogojev kmetijstva« kot poročilo o kmetijski anketi, ki se je vršila od 28. maja do 3. junija 1938.

Knjiga vsebuje 35 referatov iz agrarno-tehničnega in 3 referate iz agrarno-kulturnega in agrarno-socialnega dela ankete.

Knjiga obsega 441 tiskanih strani in se jo dobi v knjigotrstvu izpod lastne cene za din 40 (dočim stane I. knjiga din 20).

Iz celega dela je razvidna smer delovanja kraljevske banske uprave za izboljšanje življenjskih pogojev našega kmeta.

Omenjena velika kmetijska anketa je v delu za izboljšanje življenjskega stališča našega kmeta važen mejnik in bi moral imeti vse referate vsak slovenski kmet in inteligent, ki se zanima za stanje, usodo in napredek naše vasi.

I. knjiga je izšla v založbi kr. banske uprave v Ljubljani.

Referati agrarno-kulturnega in agrarno-socialnega dela so izšli v založbi Socialno-ekonomskega instituta v Ljubljani pod naslovom: »Socialni problemi slovenske vasi«.

Šivalni stroji

s tovarniško garancijo na ugodne mesečne obroke — Rabljene stroje vzamemo v račun, isti tudi po zelo ugodnih cenah na prodaj!

Nova trgovina

Tyrševa cesta 36

(nasproti Gospodarske zveze)

Beričevo

Društvo kmetijskih fantov in deklet Beričevo priredi v nedeljo dne 26. marca 1939. v Kmet. domu igro »Testament«. Pričetek o poli 4. uri popoldne. — K čimvečji udeležbi vabi odbor.

Mlatic

Vremenska napoved

Te dni so prinesli nekateri časopisi med vremenskimi napovedmi z juga vest, da je bil na predlog višjih sil odpuščen iz državne službe naš generalni konzul v Cürihu, Milane Savič. Zakaj so ga tako po francosko odslovili, ljubljanski časopisi ne vedo prav nič.

Pust v postu

V zadnji »Delavski politiki« berem tole: »Na podeželju imajo po večini vse napredne knjižnice v zbirkah knjige, ki niso vsakomur po godu, najmanj pa onim, ki v njih iščejo greha ali pa se čutijo prizadete. Iz ust teh ljudi je pogosto slišati: »Kako neki pridejo pisatelji do tega, da smejo odkrito razpravljati o takih stvareh?« Zgodovina pa ne molči, nasprotno, naravnost priznava krivična dejanja iz minulih časov. V knjigi »Papežinja Favsta« opisuje pisatelj v obliki romana neko zgodovinsko snov in jo razpre, kakor je to v vsakem romanu. Lep slučaj v zvezi s to knjigo ima napredna knjižnica pri Sv. Ani v Slovenskih goricah. Knjižničar je izposodil knjigo »Papežinja Favsta«. Zgodilo pa se je, da je dobil knjigo v roke tamošnji gospod župnik in jo brez nadaljnega — zaplenil. Knjižničar je knjigo zahteval nazaj. Župnik pa ni bil voljan takoj ustreči. Poklical je celo vodjo orožniške postaje, da ugotovi, ako knjiga ni prepovedana. Iz velike afere, ki jo je napravil g. župnik, pa ni bilo nič. — Knjiga je prišla nazaj v knjižnico in je zanimanje za njo še naraslo.«

Iz naših krajev

× Banovinski odbor za propagando gozdarstva prosi vsa vzgojna, kulturna in slična društva, vse javne korporacije in ustanove ter vse privatnike, da aktivno sodelujejo pri propagandi gozdarstva v dnevih od 19.—31. marca 1939. V teh dnevih se naj vršijo v šolah in drugih primernih prostorih predavanja o gozdarstvu, na terenu pa pogozdovanja goličav in praktični pouk o negi, vzgoji in izkoriščanju gozdov. Kjer se take prireditve radi krajevnih ali vremenskih prilik ne bi mogle vršiti v marcu t. l., se naj izvedejo v aprilu. Pojasnila dajejo banovinski odbor in krajevni odbori za propagando gozdarstva.

× Društvo kmetijskih fantov in deklet v Notranjih gorah priredi v nedeljo dne 26. t. m. igro »Miklova Zala«. Prijatelje kmetijske mladine vabimo k čim večji udeležbi!

× Na zadnji svinjski sejem v Ptuj so prignali skupno 231 glav, prodali pa so jih 89 po teh-le cenah: pujski 6 do 12 tednov od 100 do 210 din za žival; pršutarji po 650 do 725, debele svinje od 750 do 8, plemenske svinje pa od 6 do 650 din za kg žive teže.

V Ljubljani je na Celovški cesti postal smrtna žrtev avtomobilske prometne nesreče pri novi tramvajski remizi znani vojni invalid Rozman, ki je pri splošni bolnici čuval kolesa in se tako skromno preživljal. O vzroku hude nesreče se precej govori, vendar bo brez dvoma pravi dejanski stan ugotovila poklicana oblast.

× Kmetiska posejilnica ljubljanske okolice v Ljubljani izplačuje nove vloge dnevno v vsaki višini.

× »Totega listca 1. številka drugega letnika je bila v Ljubljani popolnoma razprodana. Enako pridno segajo ljudje po 2. številki. Za 1. april izide že 3. številka tega res dobrega satirično-saljivega lista v povečanem obsegu in nakladi. Sporočite upravi »Totega listca« v Maribor, Cvetlična 12, svoj naslov, da Vam pošlje številko na ogled. En sam poskus — pa boste postali naročnik in vnet čitatelj »Totega listca! Kar poskusite in prepričajte se sami!

Vino in sadjevec prvovrstno sortirano od 60 litrov naprej razpošilja: Posestvo »GRIC« pri Mariboru

× V Kragujevcu se je zaradi težkih gmotnih razmer obesil krojač Milenko Savič, vesten in marljiv obrtnik, oče sedmih otrok in vsestransko poštenjak. Ali je res naš čas tako razdrapan, da za poštene delovne ljudi ni več mesta pod soncem?

× V Omišu je žena občinskega zdravnika, ga. Rita Francesci, zadela s četrtinko srečke državne razredne loterije, ki jo je bila kupila v Splitu, četrta milijona dinarjev.

× Iz Petrovč je doma 28 letni Ivan Kajtna, ki so ga že nekaj tednov zasledovali orožniki, ker ima na vesti ostuden zločin. Kajtna je sredi preteklega meseca ustavil in napadel v gozdu v St. Pavlu pri Preboldu 14 letno dijakinjo P. V. in ji storil silo, nakar je pobegnil. Kajtno so orožniki prijeli in ga konfrontirali z deklico, ki je v njem takoj spoznala nasilneža. Kajtno so izročili sodišču.

× V Ljutomeru si je končal življenje viničar Jožef Zemljčič, ki je poprej odsekal svojemu zetu nos in zažgal viničarsko hišo. Iz strahu pred kaznijo je splezal na železni nosilec daljnovoda Ljutomer—Murska Sobota in položil gla-

vo na žico, po kateri teče tok z napetostjo 10.000 voltov. Padel je mrtev na tla.

× V Rogatici so orožniki zaprli 37 letnega Džemala Dželavića, ki je že dolge mesece izvrševal precej izdatno prakso domačega zdravnika pod imenom zastopnika domačega zdravnika Sadika Sadikovića iz Ljubuškega, o katerem smo nedavno poročali, da je bil zdaj od davčne uprave nekako legaliziran, ker je njegov »zdravniški« posel v veliko turistično in gospodarsko korist vsega okoliša. Stari Sadik zdravi ljudi samo z zdravilnimi rastlinami, ki jih odlično pozna, zdaj aretirani Džemal, ki je skušal izkoristiti sloves mojstra, pa je zagrešil marsikaj, kar spada pod zelo hude paragrafe. Sadik Sadiković daje svojem pacientom samo zdravilne rastline, Džemal pa je poskušal tudi nekakšne operacije, ki so bile za lahkoverne paciente usodne. Orožniki ga tudi dolžijo, da je zlorabljal ženske, ki so se zatekle k njemu v svojih tegobah.

× V Radovištu je Janja Kostadinovičeva, mati štirih otrok, umrla zaradi — miši. Ko je Janja doma delala, je skočila proti njej miš, ki jo je podila mačka. Iznenadena ženska se je male živalice tolikanj prestrašila, da jo je pri tej priči zadela kap in je omahnila mrtva na tla.

Iv. Nemeč:

Sandžak do Plevlja

Mlatev

Na kakem bolj ravnem prostoru se zabije v zemljo močnejši kol, poravna in malo potepta zemlja in matilnica je gotova. Sedaj se v krogu položi primerno število razvezanih snopov in mlatev se prične. Po ves dan tega ubogi osliček, konj ali tudi oba skupaj, da je proti večeru slama že popolnoma zmrevarjena. Hi, hop! — enakomerno ponavlja gospodar in vihti bič nad suhimi rebri živine, ki v nekem čudnem počasnem galopu skače po slami in mlati — mlati.

He' — dede, brže malo! Šta si mi se uzvrpoljio mrcino konjska. Dede magarče — inane nečeš dobiti slame!

Po ves dan ponavlja možakar vsemogoče zafkljive besede, priganja živali, obrača slamo in pridno tudi sam skače za živino. Sonce peče, znoj v curkih lije po razgretem licu mlatiča; živali težko sopejo, z iztegnjenim jezikom iščejo vode in v enakomernem gibanju vrtijo svoje telo okrog zabitega kola.

Opoldne je majhen odmor. Mokrim in od prahu umazanim živalim se tresejo noge, osel žalostno zagode svoj i-a; konj s povešeno glavo potrpečljivo čaka, da ga bo gospodar spustil na pašo; suha drobna krava pa je morala dati opoldan še mleka! Preden je smela na skromno, tako borno slamnato južino!

× V Banjaluki so neznanci vlomili v trgovino z dragulji Tomislava Matijeveća. Neznani vlomilci so odnesli dragih kamnov in drugih dragocenosti v vrednosti 200.000 dinarjev. Trgovina je v središču mesta. Vlomilci so razbili železne rešetke na oknu in tako prišli v notranjost trgovine. Doslej za njimi ni sledu, ker so taki tiči navadno bolj prebrisani kakor obupan siromak, ki v stiski kje izmakne žemljo ali celo kokoš.

× Jarše. V Jaršah je umrla 2. marca t. l. gospa Marija Dimnik, mati našega bivšega predsednika in podporna članica našega Društva kmetijskih fantov in deklet Šmartno ob Savi. Pokojna je bila plemenita kmetijska mati in je svoje otroke vzgojila v pravem kmetiskem duhu, da so danes pravi in zavedni kmetijski pokretaši. Obdržali jo bomo v najlepšem in trajnem spominu! Naj ji bo lahka zemlja!

× V Petrinji je Marko Vidaković med pijančevanjem ustrelil svojega tovariša Matijo Šestića. Šestić in Vidaković sta se bila sprla in Šestić je odšel domov po puško, potem je pa ustrelil svojega tovariša in se prijavil oblastem.

× V Polickem vrhu v Slov. goricah je pogorela viničarija posestnice Marije Gepove in znaša škoda din 30.000.—.

Po obedu se slama pretrese in zloži na kup; izmlačeno žito s prahom in zemljo pa se z lopato premetava, da se s pomočjo vetra očisti nesnage. Skromen kupček družina pograbi v kako vrečo ali posodo in mlatva se nadaljuje. Osel, konj in krava nastopijo! Oslu teko solze iz oči, krava prav žalostno s sklonjeno glavo zre v tla, konj pa s povešenimi ušesi skuša najti svoj dopoldanski korak.

Okrog tretje popoldne je vročina največja. Kamenje se je ogrelo, da kar peče živali, ki se z iztegnjenimi jeziki vrtijo okrog kola. Najbolj je iztegnila jezik krava; umazana slina, pomešana s prahom, se ji cedi iz nosnic in kakor mehko blato visi na gubici. Bič žvižga v zraku, da se kosti ubogih živali kar stresejo; vrtenje pa se pospeši za nekaj trenutkov, dokler hrbet ne občuti novega žvižga in udarca v bok.

Sonce se počasi spušča za gore, mlatva je danes končana. Utrujene živali gredo na pašo, krava zamuka, osel pa nekoliko bolj veselo zaičaka, kar v čudnih glasovih odmeva med hribovjem in soteskami. Še pozno v noč se čuje oslova pesem, ki v temi tako pretresujoče zveni. Zvezde trepetajo in osel poje, žalostno poje, kakor da bi hotel vse krivice pregnati v mrak i-aa...

Spomnil sem se pesmi, ki kljub siromaštvu tako krepko in veselo zveni med trdim hribov-

Zakladi slovanske zemlje

(Nadaljevanje.)

Ta izbira je zahtevala primeroma precej časa. Ko sem se s svojimi Američani vrnil v Rusijo, sem našel mesto tako spremenjeno, da sem ga komaj spoznal. Ob mojem prvem prihodu so bile posledice revolucije iz leta 1917. domala popolnoma izginile. V času mojega dopusta pa so komunisti izvršili drugo revolucijo. Pahnili so državo v zmedo, iz katere se še do danes ni izmotala. Znašel sem se sredi socialnega prevrata, ki so ga merodajne osebnosti označile kot enega največjih v zgodovini človeštva.

Med drugim so bile cene neverjetno visoke. Presno maslo, ki so ga prej prodajali po pol rublja kilogram, je poskočilo na osem rubljev, a danes velja že v najslabši kakovosti šestnajst rubljev. Jajca, ki jih je bilo preje po 100 za 1 rubelj, so bila zdaj po 1 rubelj — komad! Škaš krompirja je veljal 20 rubljev.

Lahko sem sam zase razumel, kaj so si mislili ameriški inženjerji. Pravil sem jim, da je

mogoče živeti s 300 rublji na mesec. Zdaj je bilo jasno, da ne bodo mogli živeti niti s 1000 rublji. Pravil sem jim, da je hrane v obilici in da je dobra, v resnici pa so tu naleteli na slabo hrano, ki je bila pretirano draga in jo je bilo vrhu tega še težko dobiti.

Ko razmišljam o preteklosti, se mi zdi, da so samo komunistični vodje v Moskvi vedeli, kaj se v resnici godi. Seveda so prikrivali pravi cilj svojega programa. Revolucija l. 1917. je bila naperjena proti carski rodbini, aristokratom, veleposestnikom in veletrgovcem. Njih število je znašalo največ tri do štiri milijone oseb. Zdaj so okrepljeni komunisti zopet stopili na plan. Tokrat je bilo treba uničiti veliko večje »socialno nezaželjene skupine«, v katere so vstopali trgovci, potem pa nomadska (pastirska) plemena, ki so stoletja živela v stepah.

Največja naloga, ki so se je lotili komunisti, je bila preureditev kmetijskega gospodarstva. Kmetje so tvorili 85% prebivalstva. Boljševiški načrt je obstojal v tem, da odvzamejo zemljo milijonom naprednih in sposobnih malih far-

marjev, ki so jih imenovali »kulake«, in da celotno kmetstvo organizirajo v kolektivistične farme, na katerih bi uvedli kar najširšo rabo poljedelskih strojev. Da bi bila zmeda še večja, so komunisti razvili živahno delavnost na več frontah in so hkratu in vzporedno začeli izvajati načrt velikega industrijskega razvoja.

V drugi revoluciji smo izgubili skupino delavcev, ker so komunisti sklenili, da likvidirajo naše iskalce rude kot »nesocialiste«. Ti iskalci so tvorili kup neotesancev, surovih in vsega sposobnih, ki so bili menda tudi nepošteni. Za odkritje zlata pa so imeli, kakor pravimo, poseben nos, ker jih je silil k temu stari nagon, da bi čim prej prišli do denarja.

Te delavce naj bi sedaj zamenjali kolektivni mladih geologov, fantov in deklet, ki so nedavno dokončali prakso. Rečeno je bilo, da ta mladina ne popiva in je prepričano komunistična. Popolnoma naravno je prevladovalo mnenje, da so ti mladi ljudje za vsako delo bolj sposobni kakor stari neotesani delavci, ki so bili večinoma nepismeni. (Dalje.)

Jem. Pesem je pravo nasprotje z resničnim življenjem, ki z nekim ponosom hoče zakriti trpljenje. Ponos in samozavest držita ljudstvo na trdih in kršnih bregovih in ljubezen do svojega kraja. Narodni čut je silno močan pri pravoslavni, kar nam tako zelo manjka!

Dok je nama
ljeba i brašna
te ovčijeg mljeka,
neće biti muke
ni dječijeg jeka.

Dobra je naša pogača
od ječma i zobi!
Daleko je Ustiprača*
gde i šljiva radja
i jabuka rado rodi.

Ko ne voli jela
što ih krševi nude
nek mu strule creva
nek ponos nam ne kudi.**

Se danes gledam v duhu mlatio v Sandžaku in ne morem se otresti občutka, da se tudi pri nas vrti nekaj podobnega okrog zabitega kola. — Vrtimo se ponižno — in v skromnosti pozabljamo na vse! — Mlatimo — prazno slamo — žito so prodali drugi. Crn kruh iz ostankov vzdržuje naše telo, z vrhov in iz naših dolin pa zveni obupen: i-aaa...

* Ustiprača — mesto ob Drini. ** kudi — ogovarja. (Dalje prihodnjič.)

Čebelarji!

Društvena čebelarna je dobila prosto skladišče za med in vosek. Čebelarji, ki prinesejo v Ljubljano vosek v prodajo ali zamenjavo za satnice, naj prijavijo trošarinskemu organu, da bodo vosek oddali v prosto skladišče Društvene čebelarne. Zaradi tega čebelarjem ne bo treba utrpeti mestne trošarine, ki jim bo, ako jo bodo na mitnici plačali, v čebelarni povrnjena.

Uradni tečaji denarja za marec

Finančni minister je za marec določil naslednje uradne tečaje (ki se uporabljajo za pravilno odmero taks): 1 napoleon 305 din, 1 zlata turška lira 346.50, 1 angleški funt 238, 1 ameriški dolar 50.70, 1 kanadski dolar 50.30, 1 nemška marka 14, 1 poljski zlot 9.50, 1 belga 8.55, 1 pengö 9, 1 brazilski milrajs 2.55, 1 egiptski funt 238.50, 1 palestinski funt 238, 1 urugvajski pezos 16, 1 argentinski pezos 10.80, 1 argentinski pezos 10.80, 1 čilski pezos 1.25, 1 turška papirnata lira 35.20, 100 albanskih frankov 1630, 100 francoskih frankov 134.50, 100 švicarskih frankov 1155, 100 italijanskih lir 232, 100 holandskih goldinarjev 2720, 100 bolgarskih levov 45, 100 romunskih lejev 33, 100 danskih kron 1175, 100 švedskih kron 1255, 100 norveških kron 1225, 100 španskih pezet 160, 100 grških drahem 38.50, 100 češkoslovaških kron 150.50, 100 finskih mark 104, 100 letonskih latov 785, 100 iranskih (perzijskih) rijalov 110.

Sejmi

26. marca: v Lukovici pri Kamniku, Dobovi, Teharjih.
27. marca: v Rovtah pri Logatcu, Kostanjevici, Vinici, Dol. Lendavi, Zdenski vasi, Središču, Mariboru, Marenbergu.
28. marca: v Kamniku, Starem trgu pri Ložu, Javorju pri Litiji, Smartnem pri Litiji, Ljutomeru, Dol. Lendavi, Gor. Lendavi.
29. marca: v Celju, Ptuj, Trbovljah.
30. marca: v Zagorju ob Savi, Turnišču.
31. marca: v Slov. Bistrici, Ormožu, Studencu pri Krškem, Cerkljah, Spod. Gorjah, St. Gotardu, Mariboru, Braslovčah, Lembergu.
1. aprila: v Žužemberku, St. Jurju pri Grosupljem, Sv. Lenartu nad Laškim, Brežicah, Celju, Trbovljah, Vidmu ob Savi, Križevcih, okr. Murska Sobota.

Mati je
mislila, da
je Aničina
obleka
bela

... dokler je ni primerjala z Bertino Radion belo obleko!

Da li tudi drugi ljudje vidijo ta razloček? To bi bilo zelo neprijetno! Saj se vendar tudi ona ni bala truda pri pranju. Ne, uspeh pranja je odvisen od pralnega sredstva. Če perete z Radionom bo Vaše perilo brezhibno in bleščeče čisto, ker Radion odstrani vso nesnago. Pri kuhanju v učinkoviti pa vendar blagi raztopini Radiona se namreč tvori kisik, ki skupaj s peno mila struji skozi tkanino in odpravi temeljito tudi zadnjo sled nesnage. Perilo bo popolnoma in brez primere belo -- Radion belo.

Schichtov

RADION

Ni čistejše beline od Radion beline

Živinski sejmi

Na zadnjem živinskem sejmu v Ormožu so veljale tele cene: voli od 450 do 6, telice od 4 do 550, krave od 250 do 350, teleta od 6 do 750 din, prašiči špeharji so bili po 9, pršutarji pa po 8 din za kilogram žive teže.

"Kmeti list" izhaja vsako sredo, Naročnina unaka letno 30 din, polletno 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenina vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-39. Račun pri pošti hranilnici št. 14.104.

Od semena

zavisi kakovost in višina pridelka. Po zmernih cenah smo priskrbeli od domače selekcijske postaje

oplemenjeno

seme starega ječmena in ovsa. Ravno tako smo nakupili našim prilikom prilagojeno seme domače

detelje in lucerne,

ga očistili od predenice, nakar je preizkušeno na čistočo in kaljivost po določenih norm o kontroli semena. Ravno tako zamoremo garantirati za prvovrstnost

travnih semen

in njihovih mešaníc,

ker so ta semena pred uvozom bila analizirana. Na zalogi imamo stalno tudi razna druga semena.

Cene so razvidne v posebnem ceniku, ki se na zahtevo dopošlje.

Nabava semena je

zadeva zaupanja!

Obračajte se zaradi tega pri nabavi zanesljivo na

Kmetijsko družbo

I. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Novi trg 3

ali na njena skladišča v Celju, Konjicah, Mariboru, Novem mestu in Brežicah,

T

ISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tis: hitro in poceni!

I

ISKARNA
MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23

TELEFON ŠTEV. 25-52

EKONOM

I. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7

(v lastni hiši)

Telefon interurban 25-06

Dobavljamo vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud, superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žlindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilekega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarni »Klovac«, Karlovac za vse vrste zidne in strešne opeke.

Urednik: Milan Mravlje. — Izdaja za konzorcij: Ivan Pipan. — Tiska tiskarna Merkur (predstavniki tiskarne: O. Mihalek), Ljubljana.

KMETOVALCI!

Uporabljajte za pospeševanje rasti in povečanje pridelkov sledeča gnojila:

Rudninski superfosfat
Kostni superfosfat
Fosfatno žlindro
Mešano gnojilo KAS
Kostno in apnenčevo moko

SADIARI!

Za zatiranje škodljivcev priporočamo sledeča sredstva:

Dendrin, Neodendrin,
Mixdrin, Drevosan,
Žvepleno apneno brozgo Hrasnik

ŽIVINOREICI!

Za krmljenje živine je najbolje vzeti kot primes

Hrasniško klajno apno,
ki se prodaja v plombiranih vrečah.

Vse natančnejše informacije se dobe pri

tovarni kemičnih izdelkov v Hrasniku d. d.

Brzoiavni naslov: Kemična Hrasnik

Medkrajevni telefon št. 2 Hrasnik

Napredne mlekarne potrebujejo:

kemikalije in aparate za raziskovanje mleka po vseh metodah, sirišča, kulture, barve, sredstva za konzerviranje in dozorevanje (Diacasol), razne laboratorijske potrebščine itd., ki jih dobe najugodnejše pri »Lykosc Mr. K. Vovk, Zagreb, Draškovičeva ulica 26. Tel. 22-881.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lanene tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

Medić - Zankl

tovarna olja, lakov in barv
družba z omejeno zavezo, lastnik Franjo Medić

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu
Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Kmetski hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1

Telefon št. 28-47

Rač. pošt. hran. št. 14.257

Brzoiavi: Kmetskodom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune